

Analýza současného stavu odpadového hospodářství obce

Zadavatel: Obec Veverské Knínice
Veverské Knínice 260, 664 81 Ostrovačice

Zpracovatel: Mgr. Renata Harnová Chvojková
Ecosupport.cz – ekologické poradenství
Malechov č.ev. 3, 339 01 Klatovy

Termín: Srpen 2021

Obsah

1. Úvod	- 2 -
2. Charakteristika produkovaných odpadů	- 2 -
3. Shromáždění odpadů v obci – bývalá fara	- 3 -
3.1 Současný stav	- 3 -
3.2 Posouzení z hlediska aktuální legislativy	- 4 -
3.3 Doporučení	- 5 -
4. Jak zvýšit množství vytríděných odpadů v obci	- 6 -
4.1 Zvýšení účasti obyvatel na systému hospodaření s odpady v obci	- 6 -
4.2 Sběr odpadů od domu – systém „door-to-door“	- 7 -
4.3 Shrnutí	- 8 -
5. Poplatek za provoz systému nakládání s komunálními odpady	- 9 -
6. Jak efektivně a spravedlivě nastavit systém poplatků v obci	- 11 -
6.1 Finanční motivace	- 11 -
6.2 Vliv typu poplatku na výkon odděleného sběru a produkci SKO	- 12 -
6.3 Zásady při zavádění variabilních plateb	- 12 -
6.4 Účinnost variabilních plateb	- 13 -
6.5 Zkušenosti s finanční motivací	- 14 -
7. Shrnutí motivačních nástrojů	- 14 -
8. Prevence a minimalizace vzniku odpadů	- 15 -
8.1 Domácí kompostéry a komunitní kompostování	- 15 -
8.2 Zpětný odběr elektrozařízení, pneumatik a léků	- 15 -
8.3 Recyklace a RE-USE centra	- 16 -
9. Závěr	- 16 -
Příloha č. 1: Náležitosti základního popisu odpadu	- 17 -

1. Úvod

Nakládání s odpady v obci je nedílnou součástí bezproblémového fungování obce a je nutno mu věnovat náležitou pozornost. Od 1.1.2021 vstoupil v platnost nový zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech. Tento zákon vnesl mnoho povinností i do obecního systému nakládání s odpady. Dne 23.7.2021 vyšla ve sbírce zákonů ČR prováděcí vyhláška č. 273/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, která upřesňuje nařízení uvedená v zákoně. Vyhláška nabyla účinnosti dne 7.8.2021.

Záměrem tohoto dokumentu je porovnat současný stav odpadového hospodářství obce Veverské Knínice s platnou legislativou a navrhnout optimalizaci způsobů nakládání s odpady a odstranit případné legislativní nedostatky. Jedná se o doporučení a je na zvážení vedení obce, která doporučení zapracuje do svého systému odpadového hospodářství.

Obec Veverské Knínice nemá žádné místní části a počet trvale žijících obyvatel je v roce 2021 dle ČSÚ 957.

2. Charakteristika produkováných odpadů

Obec Veverské Knínice uplatňuje několik způsobů sběru odpadu. Pro směsný komunální odpad je zaveden nádobový systém. Občané odpad ukládají do svých popelnic a z obce je svážen svozovou firmou v intervalu 1 x za 14 dní. Jedná se o metodu odvozového sběru, při níž je odpad odvezen přímo z míst v blízkosti domů občanů.

Pro tříděné složky jsou zavedeny na určených místech velkoobjemové kontejnery a některé vybrané druhy (elektrozařízení, stavební a demoliční odpady, jedlé oleje...) jsou shromažďovány v prostorách bývalé fary.

Tříděné složky komunálního odpadu (papír, sklo, plasty)

Pro odvoz plasty, papíru a skla využívá obec barevných kontejnerů. Nádobky jsou barevně odlišeny označeny příslušnými nápisy a popisem, co do kontejneru nepatří.

Kovy

Kovy mají občané možnost odkládat do vyhrazených velkoobjemových kontejnerů v prostorách bývalé fary, v nepravidelných intervalech jsou v předem oznámených termínech sbírány od občanů také v rámci tzv. „železné neděle“.

Objemný odpad

Objemný odpad je takový, který nemůže být díky rozměrům umístěn do sběrných nádob. Pro objemný odpad je vyhrazen kontejner v prostoru shromaždiště odpadů v prostorách bývalé fary, kde mohou občané odpady ve vyhrazených termínech odevzdávat.

Jedlé odpadní oleje

Jedlé oleje a tuky nesmí být shromažďovány společně s ostatními biologicky rozložitelnými odpady. Kontejner na jedlé oleje je umístěn v prostoru bývalé fary. Odpadní oleje z kuchyní mohou být do kontejneru odkládány pouze v uzavřených PET lahvích.

Elektroodpad

Vyřazená elektrická zařízení jsou shromažďována ve vyhrazeném kontejneru ve sběrném místě odpadů ve vyhrazeném prostoru bývalé fary. Jsou předávána mimo režim zákona o odpadech v rámci zpětného odběru společnosti ASEKOL.

Textilní odpad

Textilní odpad je shromažďován ve vyhrazených kontejnerech a vytříděné textilie jsou předávány v rámci charitativní sbírky mimo režim zákona o odpadech.

Bioodpad

Bioodpady jsou shromažďovány ve velkoobjemových kontejnerech na místech určených pro shromažďování tříděných složek komunálních odpadů.

Kaly z ČOV

V obci je zavedena oddílná kanalizace, která je od roku 2020 provozována externím provozovatelem, který se tak stává původcem odpadů – kalů i dalších odpadů vznikajících provozem ČOV a kanalizace.

Stavební a demoliční odpad

Pro stavební a demoliční odpad je vyhrazený prostor ve sběrném místě odpadů v prostorách bývalé fary. Využitelný použitý stavební materiál je shromažďován v deponii v blízkosti místního koupaliště.

Nebezpečný odpad

Nebezpečný odpad (znečištěné obaly, akumulátory,...) je dvakrát ročně v předem stanovených termínech svážen od občanů prostřednictvím svozové firmy.

3. Shromažďování odpadů v obci – bývalá fara

3.1 Současný stav

V obci je vybudováno zázemí technických služeb, prostor, kde jsou vyhrazené kontejnery pro sběr jednotlivých složek odpadů. Občané zde mají možnost ve vyhrazených hodinách odevzdávat své odpady. Jsou zde kontejnery na objemný odpad, vyřazená elektrozařízení, kovy a plastový uzavíratelný barel na odpadní oleje.

Jedná se o pozemek stavbu č. p. 48 a pozemek parc. č. st 736 ve vlastnictví obce Veverské Knínice, druh pozemku „zastavěná plocha a nádvoří“.

Pozemek má rozlohu cca 1700 m², plocha celého prostoru je zpevněná.

V okrajových částech pozemku se nachází kanalizační vpustě pro dešťovou vodu, do níž by mohly proniknout případné závadné látky z odpadů!

Voda je svedena do dešťové kanalizace a dále do recipientu.

Prostor je pro veřejnost otevřený v předem stanovených hodinách, vždy jednou za 2 týdny po dobu dvou hodin.

V době předávání odpadů občané je přítomen zaměstnanec obce. Některé kontejnery jsou označeny názvem odpadu, pro který jsou určeny, některé označeny nejsou a ukládání odpadů řídí přítomný zaměstnanec.

Zabezpečení před znehodnocením odpadů/únikem nebezpečných látek:

Celý prostor je uzamykatelný. V prostoru fary jsou shromažďovány odpady, které mohou být při poškození a následném úniku do vodního prostředí považovány za závadné látky z hlediska zákona o vodách – jedlé odpadní oleje, zářivky atd.

3.2 Posouzení z hlediska aktuální legislativy

Předávání odpadů oprávněné osobě (§ 15 ZOO):

Původce odpadu je povinen zařadit odpad podle druhu a kategorie a nakládat s ním podle jeho skutečných vlastností. V případě komunálního odpadu, který běžně produkuje a stavebního a demoličního odpadu je nutno mít jejich předání oprávněné osobě zajištěno písemnou smlouvou před jejich vznikem.

S každou jednorázovou nebo první z řady opakovaných dodávek do zařízení určeného k nakládání s odpady je nutno předat provozovateli zařízení údaje o své osobě a údaje o odpadu nezbytné k zjištění, zda smí obchodník takové údaje převzít. Tyto údaje mohou být nahrazeny základním popisem odpadu.

Shromažďování odpadů:

Dle zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech „Každý smí soustřeďovat odpady pouze za splnění technických podmínek, které zajistí ochranu životního prostředí a zdraví lidí stanovené vyhláškou ministerstva“ (§ 30 ZOO).

Obec je povinna zajistit místa pro oddělené soustřeďování komunálního odpadu, a to alespoň nebezpečného odpadu, papíru, plastů, skla, kovů, biologického odpadu, jedlých olejů a tuků a od 1. ledna 2025 rovněž textilu (§59 ZOO)

Dle vyhlášky č. 273/2021 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady (§5) musí být odpady soustřeďovány v prostředcích, které:

- a) jsou odolné proti chemickým vlivům odpadů, pro které jsou určeny,
- b) splňují technické požadavky k nakládání s chemickými látkami a směsmi se stejnými vlastnostmi jako mají odpady, pro které jsou určeny,
- c) **jsou odlišeny tvarem, barvou nebo značením od prostředků nepoužívaných pro nakládání s odpady a od prostředků určených k soustřeďování jiných druhů odpadů,**
- d) svým provedením zajišťují bezpečnost při jejich obsluze i při jejich čištění a desinfekci,
- e) svým provedením nebo v kombinaci s technickým provedením a vybavením místa, v němž jsou umístěny, zabezpečují ochranu okolí před únikem odpadů a před emisemi nebo zápachem a zároveň chrání odpad před nežádoucím znehodnocením, zneužitím nebo odcizením a
- f) jsou umístěny tak, aby byla zajištěna bezpečnost při jejich obsluze, požární bezpečnost, dostupnost a možnost obsluhy mechanizačními a dopravními prostředky.

Prostředky pro soustřeďování komunálního odpadu splňují výše uvedené požadavky, pokud odpovídají příslušným technickým normám ČSN EN 840 Pojízdny kontejnery pro odpad a recyklaci a ČSN EN 13071 Stacionární kontejnery na odpad.

Odpady mohou být soustřeďovány mimo soustřeďovací prostředky, pokud plocha, na které jsou soustřeďeny, zajišťuje v nejvyšší míře splnění požadavků písm. A) a b) a d) až f). **Toto místo je ohraničeno a označeno tak, aby bylo zřejmé, že věci zde umístěné jsou odpadem včetně označení kódu a názvu druhu odpadu.**

Oddělené soustřeďování složek komunálních odpadů může obec zajistit prostřednictvím (§33 vyhl.):

- a) sběrných dvorů,
- b) zařízení určených pro nakládání s odpady,
- c) velkoobjemových kontejnerů,
- d) sběrných nádob,
- e) pytlového způsobu sběru, nebo
- f) kombinací způsobů podle písmen a) až e).

Oddělené složky komunálních odpadů jsou shromažďovány ve velkoobjemových kontejnerech a sběrných nádobách. Ne vždy jsou důsledně označeny nádoby na odpady.

Odpady by měly být soustřeďovány v označených kontejnerech. Kontejnery pro ostatní odpad se označují názvem a kódem odpadu, prostředky pro soustřeďování nebezpečných odpadů se označují písemně názvem odpadu, jeho katalogovým číslem a dále kódem a názvem nebezpečné vlastnosti, nápisem „nebezpečný odpad“ a výstražným grafickým symbolem pro nebezpečnou vlastnost.

Do 31. prosince 2022 nemusí být splněny požadavky na soustřeďování odpadů podle aktuální vyhlášky, pokud soustřeďování odpadu splňuje požadavky na shromažďování nebo skladování odpadů podle § 5 a 6 vyhlášky č. 383/2001 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti zákona.

Zacházení se závadnými látkami:

Závadné látky mohou v případě jejich úniku ohrožovat kvalitu vody. Tato problematika je proto řešena zejména v zákoně č. 254/2001 Sb., o vodách a jeho prováděcích předpisech.

Dle tohoto zákona (§ 39 VZ) „je každý, kdo zachází se závadnými látkami, povinen učinit přiměřená opatření, aby neunikly do povrchových nebo podzemních vod a neohrozily jejich prostředí.“

Seznam nebezpečných a zvláště nebezpečných látek je uveden v příloze č. 1 tohoto zákona. Mezi zvláště nebezpečné látky patří kupříkladu rtuť a její sloučeniny, mezi nebezpečné látky například látky, které mají škodlivý účinek na chuť nebo na vůni produktů pro lidskou spotřebu pocházejících z vodního prostředí, a sloučeniny mající schopnost zvýšit obsah těchto látek ve vodách (mezi takové látky je možné počítat i jedlé odpadní oleje).

V případě zacházení s takovými látkami ve větším rozsahu je nutno zpracovat plán opatření pro případ havárie – havarijní plán.

Zacházením se závadnými látkami ve větším rozsahu se rozumí (§2 vyhl. Č. 450/2005 Sb., o náležitostech nakládání se závadnými látkami a náležitostech havarijního plánu) zacházení se závadnými látkami v kapalném skupenství v zařízení s celkovým množstvím v něm obsažených závadných látek nad 1 000 l včetně nebo v přenosných, k tomu určených, obalech s celkovým množstvím v nich obsažených závadných látek nad 2 000 l včetně, a to v kterémkoliv okamžiku. O zacházení s pevnými závadnými látkami ve větším rozsahu se nejedná, je-li s nimi nakládáno v kterémkoliv okamžiku v celkovém množství závadných látek do 2 000 kg včetně.

3.3 Doporučení

Základní popis odpadu a identifikační list nebezpečného odpadu

Obec by měla mít zpracované základní popisy běžně produkovaných odpadů, které jsou předávány oprávněným osobám. Náležitosti obsahu základního popisu odpadu jsou uvedeny v Příloze č. 1 tohoto dokumentu.

Při soustřeďování nebezpečných komunálních odpadů je možné využívat označení a identifikační list nebezpečného odpadu zpracovaný obecně pro příslušný druh odpadu (§37 odst. 3 vyhlášky).

Shromažďovací prostředky

Shromažďovací prostředky pro odpady by měly být řádně odlišeny od jiných nádob a řádně označeny. Odpady by měly být soustřeďovány v označených kontejnerech. Kontejnery pro ostatní odpad se označují názvem a kódem odpadu, prostředky pro soustřeďování nebezpečných odpadů se označují písemně názvem odpadu, jeho katalogovým číslem a dále kódem a názvem nebezpečné vlastnosti, nápisem „nebezpečný odpad“ a výstražným grafickým symbolem pro nebezpečnou vlastnost.

Sběrný dvůr ano či ne?

Zřízení sběrného dvora není z hlediska požadavků legislativy nezbytné. Shromažďuje-li obec odpady od svých občanů, nejedná se o sběrný dvůr, ale o sběrné místo. V případě, že by se obec rozhodla ke zřízení sběrného dvora, jedná se o podnikatelskou činnost a v té chvíli může přebírat odpady i od občanů, kteří v obci nemají trvalý pobyt nebo nemovitost.

V případě, že by obec Veverské Knínice zvažovala zřízení sběrného dvora, musel by celý areál projít stavebním a kolaudačním řízením, schvalovacím procesem krajského úřadu, bylo by nutno zpracovat provozní řád a havarijní plán (včetně jejich schválení příslušnými orgány).

Výhodou tohoto řešení by bylo jasné ukotvení sběrného dvora vzhledem k platné legislativě – zákon o odpadech, zákon o vodách, stavební zákon atd.

Nakládání se závadnými látkami

V areálu nesmí být zacházeno se zvláště nebezpečnými závadnými. Nutno omezit shromažďování/skladování nebezpečných látek (například zářivek a olejů) na stanovené množství: 1000 l v kapalném skupenství, nad 2000 kg v pevném skupenství).

V případě vyššího skladovaného množství by nastala povinnost zpracovat havarijní plán.

Odpady by měly být chráněny před odcizením, znehodnocením a případným únikům závadných látek z nich.

Vzhledem k dešťové kanalizaci a povinnosti předběžné opatrnosti doporučujeme pořízení havarijní soupravy, která bude umožňovat zatěsnění kanalizačních vpustí v případě jakéhokoli úniku nebezpečných látek, a její umístění v areálu.

4. Jak zvýšit množství vytríděných odpadů v obci

Ke zvyšování třídění odpadů v obcích mohou napomáhat nejrůznější motivační systémy. Podíl obcí, které takové systémy používají, se neustále zvyšuje.

Jedná se zejména o tyto nástroje:

- komunikační a informační aktivity – osvěta občanů,
- nastavení a dostupnost systému sběru odpadů,
- finanční motivace.

4.1 Zvýšení účasti obyvatel na systému hospodaření s odpady v obci

Nový zákon o odpadech obsahuje povinnost pro obce zásadně navýšit poměr odděleně sbíraných využitelných odpadů vůči směsnému komunálnímu odpadu. Předpokládá zásadní omezení skládkovaných odpadů. Nově koncipovaný poplatek za uložení odpadů na skládku představuje velmi výrazné zdražení skládkování pro obce i další původce.

Cílem obce je zvýšení podílu vytríděných složek komunálních odpadů s cílem jejich recyklace nebo jiného využití. V celkovém systému nakládání s odpady je vhodné zohlednit také opatření zaměřená na předcházení vzniku odpadů. Záměrem obce je vytvořit takový systém motivací a způsobů nakládání s odpady, který je efektivní a neklade dodatečné nároky na nadměrné výdaje z obecních rozpočtů.

Účinnost a úspěšnost systému nakládání s odpady v obci je založena na aktivní účasti obyvatel. Pro zvýšení procenta vytríděných odpadů je nezbytná pravidelná a dlouhodobá osvěta ohledně způsobů, efektivit a nákladů na odpadové hospodářství. Bez osvěty dochází k mnohdy mylným představám o způsobech nakládání s odpady. Nezanedbatelný vliv na míru třídění odpadů mají socioekonomické

faktory, tj. např. velikost domácností, vzdělání, zaměstnanost apod. Naopak relativně nízkou míru ukazuje vliv věku a pohlaví.

Informační a komunikační nástroje, pokud jsou dobře zaměřeny na konkrétní cílovou skupinu, mají vysoký potenciál pro zvýšení účasti veřejnosti na třídění odpadů. Zásadní pro motivaci ke třídění odpadů, je povědomí lidí o smyslu třídění.

Důležité aspekty úspěšného systému nakládání s odpady:

- Hustota sběrné sítě a docházková vzdálenost,
- Frekvence svozu musí být dostatečná a respektovat návyky domácností
- Nádoby musí být umístěné v místech přirozeného pohybu obyvatel (jednoduše dostupné)
- Oddělený sběr musí být bezpečnou činností
- Využití nádob nesmí být spojené s dodatečnými náklady
- Prostor k třídění v domácnosti + adekvátní informace

K pohodlnosti systému může také přispívat:

- použití odvozových způsobů sběru, ovšem vždy o s ohledem na dodatečné náklady celého systému o pouze v určitých typech zástavby (rodinné domy)
- vizuální a technické vybavení nádob o čistota nádob, barevné rozlišení, velikost a umístění vzhazovacích otvorů
- sběrné dvory, jejich dostupnost, vybavení, přehlednost a vstřícnost pro návštěvníky
- Doplnkové aktivity (RE-USE centrum)

Ukazuje se, že výkon odděleného sběru nejvíce ovlivňuje dostupnost sběrné sítě – čím vyšší je hustota sběrné sítě (počet obyvatel na sběrné hnízdo), tím je síť dostupnější a tím vyšší je výkon odděleného sběru (nejčastěji papír, plast, sklo, platí to ale i u ostatních majoritních komodit, zejména u bioodpadu).

4.2 Sběr odpadů od domu – systém „door-to-door“

S myšlenkou zavedení systému třídění odpadu v místě jeho vzniku přichází takzvaný systém „door-to-door“. Princip spočívá v tom, že občané mají nádoby na třídění u svého domu. Třídění odpadu tak začíná přímo v domácnostech.

Tento způsob sběru je možné řešit formou pytlů nebo barevných popelnic. Tříděný i směsný odpad je evidován formou čárových, příp. QR kódů nebo čipů RFID. Tento systém se v poslední době stává běžnou nabídkou svozových firem.

Při správném zavedení tohoto opatření může množství směsného odpadu klesnout až o desítky procent. Zároveň se navyšuje množství vytríděných surovin. Výhodou je, že díky systému je možné vést evidenci pro jednotlivé domácnosti, a tak mít přehled o jednotlivých tocích odpadů. Dají se tak např. snadno určit slevy na poplatku pro jednotlivé domácnosti.

Díky systému třídění door-to-door je možné snížit množství odpadů ukládaných na skládku, a naopak zvýšit objem recyklovatelného odpadu. Tento systém může být pro obce zároveň opatřením proti možnému navyšování poplatku za svoz odpadu ve střednědobém horizontu. Sběr tříděných odpadů v systému door-to-door umožňuje obcím více zapojit obyvatele do třídění a přináší tak větší čistotu kolem kontejnerových stání, protože na veřejné stanoviště se anonymně může odložit cokoli.

Co to v praxi znamená?

Obec může svým občanům nabídnout možnost vypůjčit si zdarma či za poplatek samostatné nádoby na papír, plast nebo bioodpad. Ty pak pravidelně, dle rozpisu, sváží svozová firma, se kterou má obec smlouvu. Sběr odpadů door-to-door je pohodlnější a snazší zvláště pak pro starší a nepohyblivé

spoluobčany. Obec zde ale musí akceptovat větší pohyb svozových aut v ulicích (sice méně často, zato delší dobu).

Jedním z úskalí tohoto systému je také to, že pro takové množství vyříděného odpadu není často využití. Takto vyříděný odpad je obvykle kvalitnější, a tedy lépe využitelný. Problémem mohou být ceny likvidace za předpokladu, že klesne poptávka na trhu, a to se děje třeba u papíru několikrát do roka. U plastů již několik let nabídka převyšuje poptávku, a náklady likvidace tak dlouhodobě rostou.

Pokud se obec rozhodne pro systém door-to-door, je nezbytné, aby vedení obce posoudilo, zda má všechny potřebné informace. Je potřeba si opravdu vše komplexně propočítat, aby počet svozů odpovídal potřebám a zároveň se nezvýšily nadměrně náklady obce na odpadové hospodářství. Neefektivní nastavení svozů vede ke zvýšení celkových nákladů. Bude-li obec svážet odpady příliš často, budou se zvyšovat náklady na svoz mnohdy poloprázdných sběrných nádob, při nedostatečném svážení se odpady hromadí na sběrných místech nebo kolem samotných popelnic u domů. V neposlední řadě v takovém případě hrozí riziko vzniku černých skládek atd.

Otázky k zamyšlení (nejlépe zkontaktovat přímo se svozovou firmou, která odpady v obci sváží nebo se poohlédnout po takové, která dokáže odpovědět):

- Je nutné popelnice očipovat a vážit odpad, aby vše bylo kontrolovatelné, nebo to pro obec nemá smysl?
- Případně jaké jiné řešení monitoringu může obec zvolit?
- Lze přenastavit systém tak, aby se zlepšil?
- Je to ekonomické?

Na základě všech těchto získaných dat bude daná obec lépe připravena na nový systém a bude přesně vědět, kde náklady ušetří a kde naopak náklady vzrostou.

Pozn.: Jako efektivní se v režimu door-to-door ukazuje zavést tzv. duo nádoby oddělené přepážkou o objemu 240 l, které se sváží jen jednou za 14 dní. Je to kompromis mezi pohodlím, efektivitou, ekologií a udržitelností z pohledu nákladů.

4.3 Shrnutí

Jak zvyšovat množství vyříděných odpadů?

- Pro úspěšné zvyšování podílu vyříděných složek je nezbytná dlouhodobá a rozsáhlá osvěta občanů.
- Je nezbytné vybavení systému potřebnou infrastrukturou (dostatečné množství kontejnerů v „pohodlné“ donáškové vzdálenosti).
- Vhodná frekvence svozu odpadů (nevyvážet poloprázdné nádoby a naopak vyvážet dostatečně často, aby se nehromadil odpad kolem sběrných nádob).
- Legislativně není stanovena hustota sběrných nádob ani donášková vzdálenost pro občany. Dle společnosti EKO-KOM se donášková vzdálenost každoročně snižuje díky zvyšující se hustotě kontejnerů, v roce 2020 činila 91 m.

Výhody sběru „door-to-door“:

- Možnost obchodování se separovaným odpadem svépomocí
- Opatření proti navyšování poplatku za svoz odpadu ve střednědobém horizontu
- Navýšení míry separace a objemu recyklovatelného odpadu
- Zlepšení kvality tříděného odpadu a větší pořádek ve veřejném prostranství
- Snižování množství odpadů ukládaných na skládku
- Systém funguje i v lokalitách, kde ke třídění do té doby nedocházelo
- Lze získat dotační podporu na pořízení sběrných nádob a celkové zavedení systému

Nevýhody sběru „door-to-door“:

- Nutnost efektivního plánování frekvence svozů
- Nutnost správného způsobu monitoringu množství svážených odpadů
- Vyšší administrativní a organizační zátěž obce

Doplňující otázky

Kolik musí být popelnicových hnízd na cca 1000 obyvatel?

Legislativně není stanovena hustota sběrných nádob ani donášková vzdálenost pro občany. Dle společnosti EKO-KOM se donášková vzdálenost každoročně snižuje díky zvyšující se hustotě kontejnerů, v roce 2020 činila 90 m. Množství kontejnerů stanovuje obec obecně závaznou vyhláškou o obecním systému nakládání s odpady (viz dále).

Sníží se tříděním DTD např. z 50% i počet popelnicových hnízd?

Systém door-to-door ukazuje, že množství odpadů odkládaných do společných kontejnerů se obecně snižuje (protože občané mohou vytríděné složky odkládat do vlastních sběrných nádob). Nicméně jak se systém osvědčí v praxi, nelze dopředu kvantifikovat, protože záleží na mnoha aspektech – každá obec je jiná, záleží také na ukázněnosti občanů atd.

Lze předpokládat, že počet popelnicových hnízd (nebo počet popelnic v jednotlivých hnízdech) v obci by bylo možné snížit, otázka je, jaké by byly finanční náklady.

Doporučujeme spočítat, jak velkého množství nemovitostí by se systém door-to-door týkal, kolik by stálo pořízení (nákup nebo pronájem) odpovídajícího množství sběrných nádob, kolik by stál svoz (toto lze konzultovat se svozovou firmou, resp. poptat i další svozové společnosti). A na základě těchto dat následně rozhodnout, jaký systém zvolit.

V obci Veverské Knínice pravděpodobně nelze vytvořit další sběrná místa ani příliš rozšiřovat ta stávající, systém DTD by mohl být vhodným řešením.

Je akceptovatelné, znásobení počtu kontejnerů na stávajících místech?

Ano, to zajisté akceptovatelné je, v případě, že to technické možnosti obce umožňují. Množství kontejnerů záleží na rozhodnutí obce, není legislativně stanoveno.

Zákon o odpadech pouze ukládá, že obec je povinna určit místa pro oddělené soustředování komunálního odpadu, a to alespoň nebezpečného odpadu, papíru, plastů, skla, kovů, biologického odpadu, jedlých olejů a tuků a od 1. ledna 2025 rovněž textilu (§ 59 odst. 2 ZOO a § 33-38 vyhlášky o podrobnostech nakládání s odpady).

5. Poplatek za provoz systému nakládání s komunálními odpady

Poplatek je stanoven obecně závaznou vyhláškou obce Veverské Knínice č. 1/2020. Sazba poplatku je pro rok 2021 stanovena na 500 Kč na osobu.

Poplatníkem je fyzická osoba přihlášená ve městě k trvalému pobytu nebo fyzická osoba, která v obci vlastní dům, byt nebo objekt k rekreačnímu bydlení, ve kterém není žádná fyzická osoba přihlášená k trvalému pobytu.

Přehled celkových příjmů a výdajů (v Kč) na odpadové hospodářství v obci v letech 2018-2020

	2017	2018	2019	2020
Příjmy	594 210,-	613 580,-	604 759,-	602 364,-
Příjmy / 1 obyvatele	621,-	641,-	631,-	629,-
Výdaje	1 041 274,-	1 046 491,-	931 927,-	986 973,-
Výdaje /	1088,-	1094,-	974,-	1031,-

1 obyvatele				
Doplatek obce na 1 obyvatele	467,-	453,-	342,-	402,-

Z uvedené tabulky je zřejmé, že obec na systém odpadového hospodářství doplácí minimálně třetinu celkových nákladů. Do tabulky nejsou započítány náklady na plat pracovníků při sběru odpadů nebo provozu sběrného místa na bývalé faře. Při výpočtu je uvažován konstantní počet 957 trvale žijících obyvatel.

Poplatky pro občany za komunální odpad se řídí zákonem č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích (v platném znění).

Poplatky za komunální odpad lze nastavit dvěma způsoby, jako:

- a) poplatek za systém odpadového hospodářství nebo
- b) poplatek za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci

Obec musí vybrat pouze jeden z těchto systémů, obec se rozhoduje samostatně, jaký způsob zvolí.

V případě poplatku za systém OH je poplatek stanoven na osobu nebo nemovitost. V případě druhé možnosti je pro stanovení poplatku základem hmotnost, objem nebo kapacita soustředovacího prostředku.

Předmětem poplatku je odkládání směsného komunálního odpadu, nelze zpoplatnit odkládání odděleně soustředovaných složek (tříděných odpadů). Poplatek obec může nastavit tak, aby konečná částka pokryla i náklady na tříděný odpad. Do poplatku je možno zahrnout i další doprovodné náklady spojené s odpadovým hospodářstvím.

Poplatek za

- a) *obecní systém odpadového hospodářství činí nejvýše 1200 Kč,*
- b) *za odkládání komunálního odpadu 6 Kč za kg (pokud je základem hmotnost odpadu) nebo 1 Kč za l (pokud je základem objem odpadu nebo kapacita nádoby).*

Může obec dotovat svoz odpadu?

Podle zákona č. 541/2020 Sb. Je obec původcem komunálních odpadů, které vznikají činností nepodnikajících fyzických osob. Nakládání s těmito odpady a předávání oprávněným osobám je zpoplatněno a pro obec se jedná o poměrně vysoký náklad.

Dle zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, (§1 odst. g) **může** obec zavést místní poplatek za komunální odpad. Z této definice plyne, že poplatek zavádět nemusí. Maximální výše poplatku je stanovena, ale je na obci, v jaké výši si poplatky stanoví (zda vůbec) a může systém zcela nebo částečně dotovat ze svých prostředků, pouze v případě zavedení poplatku nesmí přesáhnout jejich maximální výši uvedenou výše.

Jakým způsobem se do systému zapojí podnikající PO a FO?

Podnikající fyzická osoba a právnická osoba, která produkuje komunální odpad nebo odpady z obalů z papíru, plastů, skla a kovů, může tyto odpady na základě **písemné smlouvy s obcí** předávat do obecního systému (§ 62 odst. 3 ZOO).

Do obecního systému nelze předávat například odpady vznikající při činnosti autoservisu nebo podobných provozoven, které nemají charakter komunálních odpadů (vyjeté oleje, kovové „špony“ nebo cokoli podobného).

Obec se rozhodne, zda živnostníky do systému chce zapojit, nebo ne.

Při uzavírání smlouvy s podnikající FO a PO doporučujeme na základě jejich průběžné evidence z předchozích let stanovit průměrné množství produkovaných odpadů a poplatků za kilogram v přiměřené výši.

Otázka je, jak zapojit drobné živnostníky kancelářských činností (typu účetní), kteří pracují doma a nevedou průběžnou evidenci, protože jejich produkce odpadů je minimální a nelze zcela odlišit, které odpady vznikají při podnikatelské činnosti a které při běžné činnosti občana (typicky „okusek od jablka při práci na počítači atd. – je to komunální odpad?“). Některé obce pro tyto drobné živnosti zavádí paušální poplatek.

Jakým způsobem platí osoby bez trvalého pobytu?

Osoby bez trvalého pobytu obvykle platí za nemovitost, která je v jejich vlastnictví. Výše poplatku je stanovena obvykle ve výši poplatku „na osobu“ u osob s trvalým pobytem, ale je na obci, v jaké výši poplatek stanoví (do maximální výše 1200 Kč).

Jakým způsobem platí penziony?

Penziony platí podobně jako ostatní podnikající subjekty, jsou-li zapojeny do obecního systému. V případě, že penziony pro své odpady využívají například obecní kontejnery pro tříděný odpad a nejsou dosud smluvně zajištěny, doporučujeme uzavřít písemnou smlouvu mezi obcí a provozovatelem a produkci komunálních odpadů zpoplatnit.

Musí obec vydat obecně závaznou vyhlášku o systému třídění nebo stačí zveřejnit náklady?

Ke splnění zákonných povinností nastaví obec obecní systém odpadového hospodářství. **Obecní systém může obec nastavit obecně závaznou vyhláškou** (§59 odst. 4 ZOO). Obec může obecně závaznou vyhláškou nastavit povinnosti osob související s předáváním odpadů a movitých věcí do obecního systému, určit místa, na kterých bude odpady přebírat a další činnosti související s nakládáním s odpady (§59 odst. 5 a 6 ZOO).

Obecně závaznou vyhlášku obec mít nemusí, nicméně pro stanovení jasných pravidel je vhodné takovou vyhlášku zpracovat. V této vyhlášce se stanoví i pravidla pro podnikající subjekty a výše jejich poplatků, způsoby nakládání s různými druhy odpadů (nebezpečné odpady, objemné odpady, výrobky s ukončenou životností atd.).

Při nastavení systému obecního hospodářství tak, aby nebylo ztrátové, by bylo nutno nastavit poplatek na osobu (při zachování stávajícího systému) ve výši kolem 900 – 950 Kč.

Při uvažované produkci 200 kg/obyvatele/rok směsného komunálního odpadu by musel být poplatek na vyříděný kilogram stanoven na minimálně 4,50 Kč.

6. Jak efektivně a spravedlivě nastavit systém poplatků v obci

Platba občanů za systém odpadového hospodářství je často nastavena tak, že nepokrývá skutečné náklady na OH a zároveň nemotivuje občany ke zlepšování třídění. Proto některé obce přistupují k zavádění motivačních nástrojů. Co to v praxi znamená pro obec a co pro občany?

6.1 Finanční motivace

Finanční motivace většinou představují systém úlev, který je vázaný na činnosti souvisejícími se systémem nakládání s odpady v obci definovaným obecně závaznou vyhláškou obce. Může se jednat o úlevy za činnosti v oblasti:

- Předcházení vzniku odpadu
- Snížení počtu sběrných nádob

- Preference nižších objemů sběrných nádob na SKO, nebo nižší frekvence svozu
- Třídění využitelných složek
- Využívání doplňkových služeb (např. sběrného dvora, mobilních svozů, pytlového sběru, sběru bioodpadů apod.)

Finančním nástrojem jsou slevy na poplatku za odpady, které jsou vázány na:

- Produkci směsného komunálního odpadu (Nevýhoda – možnost zhoršení kvality tříděných odpadů, odvoz SKO mimo obec nebo na veřejná místa)
- Produkci využitelných složek (Nevýhoda – přesun z veřejných hnízd, lidé s celkově malou produkcí odpadů nedosáhnou na slevu)

6.2 Vliv typu poplatku na výkon odděleného sběru a produkci SKO

Typ poplatku má vliv především na produkci směsného komunálního odpadu, pokud je vázán na množství produkovaného odpadu (velikost nádob, frekvence svozu, příp. vážení nádob).

Po zavedení variabilních plateb dochází k poklesu produkce směsného komunálního odpadu a nárůstu odděleného sběru využitelných složek.

Pokud jsou tyto systémy doplněny i o tzv. identifikační prvky (vybavení sběrné nádoby/pytlů čárovými kódy, nebo čipy), pak výhodou je i lepší přehled o sběrných nádobách v systému a jejich využití.

Výzkumy i praxe ukazují, že obce, které zavedly za skutečně vyprodukovaný komunální odpad, dosahují vyššího výkonu odděleného sběru než obce, které zavedly paušální místní poplatek.

Motivační financování

Jedná se o systém zpoplatnění na základě množství vyprodukovaného odpadu a frekvenci svozů (svoz odpadu, uložení, zpracování). Čím více daný občan (majitel) odpadové nádoby třídí, tím menší odpadovou nádobu na komunální odpad potřebuje a tím je jeho poplatek za komunální odpad nižší (systém PAYT).

Cílem je navrhnout takový typ platby, který umožňuje pokrýt skutečné náklady obce na odpadové hospodářství a současně bude jednoduše vymahatelný s možností zavedení systému úlev podle sociální situace domácností (důchodci, rodiny s dětmi, studující a další), nebo úrovně třídění.

Platba by měla být:

- spravedlivá, měla by odrážet reálné environmentální chování domácnosti (úroveň produkce směsného komunálního odpadu, úroveň třídění využitelných složek, domácí kompostování, předcházení vzniku odpadu, či jeho opakované použití).
- transparentní, jednoduše pochopitelná, a tudíž i akceptovatelná cílovou skupinou, tedy především domácnostmi.
- měla by zohledňovat lokální specifika a zvyklosti domácností.
- jednoduše aplikovatelná, akcentující ekonomickou efektivnost obecního systému nakládání s odpady
- parametry jsou jednoznačně definované právním předpisem, na základě motivace obyvatel.

6.3 Zásady při zavádění variabilních plateb

a) Variabilní platby musí pokrýt náklady spojené s nakládáním s KO

V evropských zemích náklady na KO hradí ti, kdo systém využívají, tj. občané, živnostníci apod. Náklady nejsou dotovány z veřejných rozpočtů. Tento základní předpoklad však neplatí v ČR, kde většina obcí a měst dotuje OH (v průměru 25 % z celkových nákladů, u měst 20-50 tis. obyvatel je to 30 % nákladů). Občané v ČR tak automaticky získávají slevu, aniž by o tom byli informováni.

b) Variabilní platby musí respektovat strukturu nákladů za KO v obci

Platba by měla pokrýt fixní i variabilní náklady spojené s provozem sběrné sítě, sběrného dvora, kompostárny, dotřídění odpadů atd.

- c) **Konstrukce platby by měla zohledňovat způsob kalkulace ceny za svoz KO**, kterou platí obec svozové firmě
- d) **Zavedení variabilní platby musí být provázeno informační a komunikační kampaní** (nejlépe v délce 1 roku). Je potřeba představit a vysvětlit občanům nový systém sběru a svozu odpadů ve vazbě na změnu plateb.
- e) **Variabilní platby vyžadují investici do technického vybavení** (vážní systémy, označení nádob nebo pytlů, hardware a vhodný software pro sledování a vyhodnocování domácností, zasílání vyúčtování atd.). S variabilními platbami jsou spojené také vyšší provozní náklady (vyšší náklady na svoz využitelných složek, vyšší administrativní náklady, náklady na nelegální skládky apod.)
- f) **Variabilní platby je nutné doplnit systémy odděleného sběru**, které umožní odkládat větší množství vytríděných odpadů (door-to-door, další sběrná místa apod.)
- g) **! Variabilní platby (zejména ty vázané na produkci SKO) mohou být doprovázeny nelegálním nakládáním s odpady!**

DŮLEŽITOST SPOLUPRÁCE MEZI OBCÍ A SVOZOVOU SPOLEČNOSTÍ

Motivační systémy slibují ohromné výsledky, na základě sledování produkce odpadu v obci, ale jsou často technologicky zastaralé a co na jedné straně obec pomyslně ušetří, na straně druhé proinvestuje do nástroje, který není komplexní a ve finále může i ztěžovat práci a navyšovat náklady svozové společnosti.

Z tohoto důvodu je potřeba, aby spolu obě strany, obec a svozová společnost, již od počátku samotné myšlenky zavedení motivačního systému, spolupracovaly a vydefinovaly si společně cíle, které chce obec splnit, ale za podmínek a pořízení takových nástrojů, díky kterým bude svozová společnost schopna daný systém zavést a dlouhodobě provozovat, a které jí v ideálním případě usnadní evidenci a svoz odpadů. Na toto řešení by také mělo být pohlíženo, i vzhledem k pořizovacím nákladům, jako na perspektivní a dlouhodobý systém s výhledem na 5 a více let.

6.4 Účinnost variabilních plateb

Nevýhodou variabilních plateb mohou být:

- c) vyšší technické nároky a vícenáklady na vybavení systému (hardware a software) a s tím spojená vyšší poruchovost;
- d) stlačování odpadu ve sběrných nádobách;
- e) hygienické problémy v případě prodlužování frekvence svozu nebo volba objemu sběrných nádob, které nepokrývají potřeby domácnosti,
- f) vznik nehomogenních svozových tras a s tím spojené vícenáklady na přepravu odpadu;
- g) obtížná aplikace těchto plateb v sídlištní zástavbě, resp. v zástavbě bytových domů s vyšším počtem bytových jednotek (obecně tam, kde je vysoká míra anonymity);
- h) riziko znečištění odděleně sbíraných složek komunálního odpadu – nepořádek kolem sběrných nádob;
- i) riziko vzniku nelegálních způsobů nakládání s odpady (nárůst odpadů v pouličních koších, černé skládky).

Účinnost variabilních plateb je vyšší v případě, kdy je výtěžnost tříděného sběru na nízké úrovni a obyvatelé obce produkují nadprůměrné množství smíšeného komunálního odpadu. Obecně se uvádí, že variabilní platby lépe fungují na notorické ‚netříděči‘ než na ty, kteří jsou o správnosti předcházení vzniku a třídění odpadu přesvědčeni. Účinnost variabilních plateb v českých obcích tak může být nižší, protože díky environmentální výchově a osvětě dosahují obecní systémy vyšší úrovně tříděného sběru odpadu.

6.5 Zkušenosti s finanční motivací

Motivace obyvatel v podobě různých finančních úlev snižuje příjem obce z poplatků od obyvatel, přičemž náklady na provoz odpadového hospodářství se zvyšují (náklady na zajištění motivačních systémů, jejich technického řešení, administrace a správy). Velmi často je používán model s čárovými kódy (většinou spojený s vážením nádob), které se umísťují na pytle nebo na nádoby pro sběr v domácnostech, jež se následně načítají pomocí čteček, dále zpracovávají v elektronické podobě a vyhodnocují.

Cílem je odměnit obyvatele za to, že produkují méně SKO nebo třídí odpady, výše slevy se obvykle odvíjí od sebraného množství. Existují firmy, které obcím nabízí za roční paušální poplatek správu takového systému včetně výpočtu úlev. Jedná se o další náklady navíc. Navíc se zvyšují i nároky na zaměstnance obcí, případně obslužných organizací, a to včetně nákladů spojených s případným vyřizováním reklamací, kdy obyvatelé reklamují výši slevy, nenačtené kódy apod. Systémy úlev nejsou často zcela spravedlivé, protože je mohou využívat jen obyvatelé některých domů, zejména rodinných. V bytových domech s vyšším počtem bytových jednotek, zejména na sídlištích, většinou není možné jednoduchým způsobem vázat slevy adresně na produkci odpadů jednotlivých domácností.

Z ekonomického hlediska je většina systémů slev v ČR nevýhodná pro obec. Obyvatelé jsou navíc finančně odměňováni za to, že konají svoji povinnost, kterou jim ukládá vyhláška obce – třídí odpad.

V malých obcích a městech, ve kterých obyvatelé žijí převážně jen v rodinných domech, může takový systém dobře fungovat, avšak ve městech, kde velká část obyvatel žije v bytových domech, nejsou zaznamenávány celkově vyšší produkce využitelných odpadů v porovnání s obdobně velkými městy, které motivační systémy nemají.

7. Shrnutí motivačních nástrojů

Zvyšování třídění využitelných složek komunálního odpadu je podmíněno vytvořením takového systému odděleného sběru, který respektuje potřeby a očekávání obce i občanů.

Neexistuje univerzální nástroj, který by bylo možné aplikovat v podmínkách všech obcí v České republice a který vždy povede ke zvýšení výtěžnosti odděleného sběru nebo ke snížení produkce smíšeného komunálního odpadu. Vždy je třeba respektovat lokální podmínky a zvyklosti.

Motivační nástroje by měly být kombinací více přístupů. Jako ideální se jeví evidence nádob, variabilita poplatků zaměřená na platbu za skutečně vyprodukovaný smíšený komunální odpad spojená s možností odkládání vytríděných složek komunálního odpadu (například systémem door-to-door nebo vyšší množství sběrných nádob ve stávajícím systému, což se však v prostorách obce Veverské Knínice jeví jako nereálné).

Všechny systémové změny musí být spojeny s předchozí důkladnou ekonomickou analýzou a osvětovou kampaní pro občany. Občané často neví, kolik prostředků a za co je nutno vynakládat na odpadové hospodářství, a každé zvýšení poplatku vnímají negativně. Graf nákladů a příjmů na odpadové hospodářství je nevyvratitelným argumentem pro obhajobu případných změn nebo zvyšování poplatků.

NA CO SE ZAMĚŘIT PŘI ZAVÁDĚNÍ MOTIVAČNÍCH SYSTÉMŮ

Hlavní otázky pro zavedení správného nástroje pro fungování motivačních systémů, např. i PAYT:

- 1) Evidence nádob** – díky označení nádob lze v obci zavést pořádek v umístění nádob, jejich počtu, velikosti, komu patří a na jaký odpad jsou určeny.
- 2) Přístup k datům ze strany obce i svozové společnosti** – systém jako takový by měl vždy primárně spravovat ten, kdo samotný svoz bude realizovat, což je v tomto případě svozová společnost, která zde bude plánovat a vytvářet své svozové trasy. Důležité ale je, aby k datům z realizovaných svozů a dalším reportům měla přístup i samotná obec a mohla si tak jednoduše vyhodnocovat, zda daný systém přináší vytyčené výsledky.

- 3) **Informovanost občanů** – neméně důležitým aspektem, který ovlivní ochotu občanů zapojit se do daného systému, je jasné vysvětlení, co zavedení daného systému obnáší a co může přinést jak obci, tak i jim samotným.
- 4) **Nákup nástrojů podle vytyčených cílů** – nákup čipů nebo vhodných svozových nádob je nezanedbatelný výdaj, na který však lze čerpat podporu různých dotačních titulů (zejména krajských nebo kupříkladu z Operačního programu Životní prostředí).

8. Prevence a minimalizace vzniku odpadů

Pro celkovou optimalizaci způsobů nakládání s odpady je důležité nejen zvyšování podílu vytríděných složek, ale také prevence a předcházení vzniku odpadů.

8.1 Domácí kompostéry a komunitní kompostování

Některé obce nabízejí svým občanům pro minimalizaci vzniku bioodpadů možnost zapůjčení (zdarma nebo za drobný poplatek) domácích kompostéry. Občané tak mají možnost kompostovat zbytky ze svých domácností a vzniklý kompost dále využívat pro svoji potřebu.

Rostlinné zbytky se tak nejen nedostávají do směsného komunálního odpadu, ale nakládá se s nimi zcela mimo režim zákona o odpadech a celkové množství vyprodukovaných odpadů se snižuje.

Na podobném principu fungují komunitní kompostárny.

Podmínky pro shromažďování a zpracování rostlinných zbytků z údržby zeleně, zahrad a z domácností jsou stanoveny zákonem č. 541/2020 Sb., o odpadech a vyhláškou č. 273/2021 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady.

Dle těchto dokumentů obec zajistí celoročně místa pro oddělené soustředování alespoň biologického odpadu rostlinného původu (§ 34 odst. 1 vyhl.).

Zajištění místa pro oddělené soustředování biologického odpadu je splněno také v případě, že obec má na svém území zavedený systém komunitního kompostování, do kterého je umožněno odevzdávat veškeré rostlinné zbytky vznikající na území obce (§ 34 odst. 2 vyhl.).

Komunitním kompostováním se rozumí systém soustředování rostlinných zbytků z údržby zeleně, zahrad a domácností z území obce, jejich úprava a následné zpracování v komunitní kompostárně na kompost.

Rostlinnými zbytky jsou zbytky z údržby zeleně, zahrad a domácností ovoce a zelenina ze zahrad a kuchyní, drny se zeminou, rostliny a jejich zbytky neznečištěné chemickými látkami.

Kompost vzniklý komunitním kompostováním může obec využívat výhradně k údržbě a obnově veřejné zeleně na svém území. Jiné využití kompostu je možné pouze za splnění podmínek stanovených zákonem o hnojivech (§ 65 ZOO).

8.2 Zpětný odběr elektrozařízení, pneumatik a léků

Mnoho odpadů, které se objevují kupříkladu v rámci sběru objemných nebo nebezpečných odpadů je možno řešit v rámci tzv. zpětného odběru. Zpětný odběr je definován v zákoně č. 542/2020 Sb., o výrobcích s ukončenou životností.

Zpětným odběrem se podle tohoto zákona rozumí „odebírání odpadních elektrozařízení, odpadních baterií nebo akumulátorů nebo odpadních pneumatik od konečných uživatelů, popřípadě od jiných osob v místě určeném výrobcem nebo jejich odebírání posledním prodejcem“.

Obec Veverské Knínice v rámci zpětného odběru nakládá s vyřazenými elektrozařízeními, která jsou předávána společnosti ASEKOL. Tento systém je možno rozšířit i na další výrobky – pneumatiky, léky, akumulátory atd., existují různé společnosti, které zpětný odběr zajišťují i v obcích v rámci nakládání s vytríděnými složkami komunálních odpadů.

V rámci zpětného odběru jsou také výrobci a prodejci vyjmenovaných výrobků tyto výrobky s ukončenou životností povinni bezúplatně odebrat zpět a tato možnost nesmí být podmíněna koupí jiného nového výrobku – jedná se kupříkladu o lékárny, prodejny elektra, pneuservisy...

8.3 Recyklace a RE-USE centra

Je všeobecně známo, že nejlepším způsobem nakládání s odpady je zabránit jejich vzniku, to znamená předcházení vzniku odpadů. Toto je otázka, která není v podmínkách obce a všudypřítomné nadprodukce snadno aplikovatelná. Opětovné využití a oprava výrobků, nepodléhání všem módním trendům (zejména na poli módy a elektroniky) a další možnosti předcházení a minimalizace vzniku odpadů jsou nedílně spjaté s dlouhodobou osvětou a výchovou k zodpovědnosti za své činy a množství vlastních vyprodukovaných odpadů.

V poslední době jsou s úspěchem zaváděna nejrůznější RE-USE centra, která si kladou za cíl poskytnout využití funkčním výrobkům, které se svému majiteli přestaly hodit. Způsob zavedení takového centra je závislý zejména na prostorových a personálních možnostech obce. Lze je zřizovat kupříkladu v rámci charitní pomoci sociálně znevýhodněným občanům.

RE-USE centrum je místo, kam mohou lidé odnášet nepotřebné věci, které může ještě někdo další využít. Tyto věci se vrací do oběhu a jsou v re-use centru k prodeji za mnohdy symbolické ceny. Velká městská re-use centra nejčastěji nabízejí nábytek, domácí potřeby, školní a sportovní potřeby, knihy, hudební nosiče, oblečení a náradí. Jejich součástí mohou být i dílny, kde je možné si věci opravit. Tato centra pořádají i vzdělávací akce, které mají šířit kulturu opravování a úctu k řemeslné práci. Případně lze v RE-USE centrech najít i přidružené designérské obchody, které nabízejí upcyklované výrobky.

Kromě velkých městských RE-USE center vznikají i RE-USE centra zaměřená jen na určitý segment, vznikají například nábytková re-use centra nebo re-use centra dětských věcí a hraček.

9. Závěr

Legislativní povinnosti vzhledem k zákonu o odpadech a dalším souvisejícím zákonům jsou pro obce poměrně rozsáhlé. Mnohé z nich lze splnit prostřednictvím správně nastavené smlouvy se svazovou společností, mnohé z nich musí rozhodnout vedení obce, jakým způsobem je bude řešit.

Tato analýza má za cíl nastínit možnosti a legislativní povinnosti, další kroky jsou na rozhodnutí vedení obce.

Dlouhodobě správně nastavený systém odpadového hospodářství může obci pomoci z hlediska předcházení konfliktům s kontrolními orgány a v neposlední řadě může pomoci minimalizaci vzniku černých skládek a dalších nevhodných způsobů řešení problematických odpadů.

Seznam použitých předpisů:

Zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech (ZOO);

Vyhláška č. 273/2021 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady;

Zákon č. 542/2020 Sb., o výrobcích s ukončenou životností;

Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách (VZ);

Vyhláška č. 450/2005 Sb., o náležitostech nakládání se závadnými látkami a náležitostech havarijního plánu;

Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích;

Metodické sdělení Odboru odpadů Ministerstva životního prostředí – Poplatky za komunální odpad.

Příloha č. 1: Náležitosti základního popisu odpadu

- IČO, obchodní firma/název/jméno a příjmení osoby předávající odpad, identifikační číslo provozovny, pokud je předávající osobou původce odpadu, název, adresu a identifikační číslo základní územní jednotky (dále jen „IČZUJ“) provozovny. V případě vzniku odpadu mimo provozovnu se uvede kód SO ORP / SOP z číselníků správních obvodů vydaných Českým statistickým úřadem podle místa vzniku odpadu a stručné označení činnosti, při které odpad vznikl, adresa a IČZUJ podle místa vzniku odpadu; v tomto případě se identifikační číslo provozovny a název provozovny neuvádí,
- katalogové číslo odpadu, kategorie a v případě nebezpečného odpadu také údaje o jeho nebezpečných vlastnostech, a dále identifikační list nebezpečného odpadu, jeho kopii nebo údaje nezbytné pro zpracování identifikačního listu nebezpečného odpadu, a v případě odpadu skupiny 19 původem ze skupin 20 a 15 01 a 17 podle Katalogů odpadů rovněž údaj o tom, jaká hmotnost z předávaného odpadu je původem z každé z těchto skupin,
- popis vzniku odpadu zahrnující popis vstupních materiálů,
- fyzikální vlastnosti odpadu, alespoň skupenství, barva a zápach,
- údaje o složení odpadu,
- údaje o jednotlivých parametrech rozhodných pro možnost uložení odpadu na příslušnou skupinu skládek nebo využití k zasypávání včetně protokolů o vzorkování a zkouškách odpadu, pokud z této vyhlášky nevyplývá, že vzorkování a zkoušení nemusí být v daném případě prováděno,
- odůvodnění toho, proč s odpadem nelze nakládat jiným způsobem v souladu s hierarchií odpadového hospodářství,
- skupinu skládky, na kterou může být odpad uložen, nebo způsob, jakým může být odpad použit k zasypávání,
- v případě zamýšleného opakovaného dodávání odpadu vymezení kritických ukazatelů, h) v případě odpadu předávaného na skládku dále
  - údaje o mísitelnosti odpadu s jinými druhy odpadů,
  - popis provedeného způsobu úpravy před uložením na skládku, nebo odůvodnění toho, proč není možné úpravu provést,
  - v případě potřeby údaje o opatřeních, které je třeba na skládce učinit po přijetí některých druhů odpadu, zejména překryv u odpadů obsahujících azbest nebo zákaz míšení odpadů.